

Punkt er der dog et lille Slip i de korte Biografier af de enkelte Mestre. De indeholder talrige Parenteser, med delvis meget mystiske Bogstaver, og man maa søge grundigt for efterhaanden at finde Rebussernes Opløsninger fordelt S. 8, 166 og 449 (foruden i Efterskrifterne til de enkelte Provinsbyer). Unægtelig havde det været mere praktisk, om Citatforkortelserne havde været samlet eet Sted. Men iøvrigt viser disse Citater, hvor ivrigt Forf. har pløjet det skrevne og trykte Kildemateriale. Og ikke mindre flittigt har han arbejdet med selve Mærkerne; han har ikke nøjedes med Museernes Bestand, men opsporet Sølvsager i Privateje og taget Voksaftryk og derefter positive Gipsafstøbninger, der har tjent som Grundlag for de af Arkitekt Elna Møller omhyggeligt tegnede Gengivelser.

Den lille Bog om Gammelt dansk Sølv tøj vejer ikke saa tungt. Ligesom dens Forgængere i samme Serie (af hvis 10 Smaabøger een allerede er udkommet i andet Oplag og 5 andre udsolgte) tilsigter den kun at give en kortfattet Introduction i Emnet, og trods en vis Ubehjælpssomhed og Tørhed vil det nok gaa den som dens Forgængere. I en eventuel anden Udgave vilde der ved at anbringe Aarstal og Guldsmedenavne i Billedunderskrifterne kunne spares megen Plads til en Udvidelse af Teksten, f. Ex. en nøjere Redegørelse for de vidt forskellige Elementer, der indgaar i den saakaldte Regencestil. Ganske bortset fra en helt forskrevet Sætning S. 69 er det heller ikke rigtigt, at Louis-Seize Stilen særlig viser sig i Ornamentiken.

Der er dog ikke videre Anledning til at fordybe sig i Sølv tøj sbogen, der er for Begyndere. Afgørende er Mærkebogen for de Viderekomne. Disse vil nok i de kommende Aar vende tilbage til Problemer som det kronede K.; har Bøje virkelig Ret i, at det udelukkende er brugt i Køge og ikke i København før de tre Taarnes Æra, der begynder 1608? Museumsfolk vil sukke over, at Lektor Bøjes Værk yderligere vil skruer Priserne paa Provins-sølv op i svimlende Højder, men baade de og Samlerne vil bruge Bogen og være taknemlige for den.

Chr. Axel Jensen.

Modens historie.

R. Broby-Johansen: Omrids af Modens Historie set fra et københavnsk Modehus 1847—1947. Udgivet af Fonnesbech 1947.

Jubilæumsskrifter plejer at være dødsens kedsommelige men det kan man ikke beskyldte Fonnesbechs for at være. Til trods for sin højtidelige titel er det en meget munter lille bog. Saa

munter, at det vilde være ganske misforstaaet at underkaste den en altfor tør og saglig granskning. Det har nemlig aldeles ikke været forfatterens mening blot at give en skildring af modens historie gennem hundrede aar, saadan som man maaske af titlen kunde fristes til at tro. Han har valgt at placere emnet i en større sammenhæng. „Modehistorie er ogsaa tidshistorie“, bemærker han meget rigtigt, og viser, hvorledes baade politik, økonomi, kunst o.s.v. influerer paa moden. Tanken er ikke ny. Bl. a. har Max von Boehn gjort det samme i sit bindstærke værk: *Die Mode*“. Men han mangler rigtignok Broby-Johansens inciterende pen, der faar selv de dristigste sammenligninger til at virke overbevisende.

Teksten er delt i 10-aarige perioder, en lovlig skematisk inddeling for saa korte tidsrum. Men det er alligevel lykkedes forfatteren til en vis grad at karakterisere de forskellige epoker. Hertil bidrager ogsaa de farvereproduktioner af tidstypiske stoffer, der danner baggrund for nogle af billederne. Man faar et indtryk af 50- og 60ernes snørklede smaaborgerlighed, 80ernes raffinerede elegance og mellemkrigsperiodens haardkogte saglighed. For at understrege 1940ernes uhyggelige tordenstemning er de sidste sider trykt paa mørkeblaat. Derved bliver de ganske vist ulæselige, men hensigten er i hvert fald opnaaet.

Teksten er dog ikke det vigtigste i bogen. Hovedvægten ligger ubetinget paa billedstoffet, der baade er righoldigt og varieret. Broby-Johansen har undgaaet de altfor velkendte gamle travere blandt illustrationerne, og han har ikke sparet nogen ulejlighed for at finde netop det billede frem, der helt svarede til hans hensigt. Det er f. eks. udmærket at demonstrere mode med fotografier fra familiealbums, der jo netop viser menneskene som de virkelig saa ud, i modsætning til modejournalernes idealskikkelser. Mange af illustrationerne er rene smaa perler af exakt tidskolorit, som f. eks. de henslængte herrer paa pudesofaen, flittigliserne ved symaskinen og Irmingers maleri af de nygifte, der er helt uimodstaaeligt i sin henrivende naivitet.

Der ligger uden tvivl en bevidst underfundighed i modsætningen mellem bogens ydre, der er stilfuld indtil kedsommelighed, og dens sprælske indhold. Alle en moderne typografis hundekunster er taget i brug. Her gælder det sandelig, at enhver genre er tilladt, undtagen den kedelige. Men undertiden kan denne umaadelige rædsel for at virke kedelig, maaske nok forekomme lidt anstrengt.

Man kunde have ventet, at et saa udpræget damemagasin som Fønnesbech vilde have udsendt et super-feminint festskrift i en altfor lækker og raffineret udstyrelse. Men med Broby-Johansens friske og helt maskuline indstilling overfor emnet „mode“ er

denne fare lykkeligt undgaaet, og bogen er blevet særdeles læseværdig — ogsaa for mandfolk.

Ellen Andersen.

Jens Bangs stenhus i Aalborg.

Jens Bangs Stenhus. Tekst: *Vilhelm Lorenzen*. Opmaalinger: *H. Lønborg-Jensen* og *Gerhard Poulsen*. Serien ældre dansk Arkitektur nr. 1. Gyldendal 1947.

Mærkeligt, at Danmarks berømteste borgerhus først i aar har faaet sin monografi. Er det fordi det ligger i den næstyderste provins? Eller har den borgerlige arkitektur først nu opnaaet forskertække?

Nu, da monografien endelig foreligger, er den til gengæld monumental. *Ældre nordisk Architektur* gaar ind i en ny række med let ændret navn, under redaktion af dr. phil. Aage Roussell og i et udstyr og format (bred folio) der ikke kan tænkes meget smukkere, men nok en del mere praktisk. Maa vi bede arkitekterne bygge os boghylder til at have slige jætteværker liggende i.

Dr. phil. Vilh. Lorenzen opdeler sin tekst i smaa, let overskuelige kapitler. Byen, baggrunden for manden Jens Bang. Grunden og dens tidligere bebyggelse, hvoraf ikke saa lidt indgaar i stenhusets grund og nedre stokværk. Desuden kapitlet om opbygningen, især bygget paa iagttagelser under den store restaurering 1904—34. Gennemgangen af rumfordelingen er maaske endda den største nyvinding for forskningen, idet saa godt som intet af dette stof før har været tilgængeligt, da først restaureringen røbede, hvilke rum skiftet i 1639 hentyder til. Dette skifte — efter Jens Bangs hustrus død — ligger ogsaa til grund for kapitlet om det indre udstyr.

Paavisningen af, hvorledes stenhuset i 1624 maa have virket chokerende moderne som det første borgerhus i Danmark med „bruskbarok“ udsmykning, er klart formuleret, ligesom formodningen om to stenhuggere har klare grunde for sig. Ingen kan mistænke den mand, der har hugget den tørre og akademiske hovedportal, for tillige at være mester for de lunefulde, artistiske vinduesoverligger.

Saa langt er alt saare godt og instruktivt, ligesom kapitlet om husets senere historie med dets smukke hyldest til slægten Strøberg, der har ofret en betydelig formue paa at sikre og vedligeholde stenhuset.

Det er først, naar den lærde doktor kommer ind paa de forhold, hvor dokumenterne svigter, at fremstillingen bliver uklar. Enhver